

GIÁ BÁN	
DÔNG-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Một năm. 5.000	6.000
Sáu tháng 2.500	3.500
Ba tháng 1.500	2.000

Mua báo phải trả tiền trước.
Thư và mandat gửi cho M. TRẦN ĐÌNH-PIHIÊN. Ai đóng quảng cáo viết riêng xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

Cơ quan của Hội Nhân Dân
HUYỀN - THỨC - KHÁNH

LA VOIX DU PEUPLE

BẢO QUẢN
Đường Đông-Ba, Huế

Giấy phép số 50
Giấy phép: TIẾNG-DÂN - Huế

Tạo vật đã phù
cho ta cái hình
thể, tức là trao
cho ta cái sự
nhọc.
(Trang-Từ)

Quê - ly
TRẦN ĐÌNH-PIHIÊN

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

HAI CHỮ LAO-ĐỘNG

Từ văn hóa đông tây tiếp xúc nhau, trên thế giới mỗi ngày mỗi sinh ra chuyện mới. Xem như văn tự Trung-hoa là một thứ xuất hiện trên đời đã rất cổ, nay bị triều lưu Âu Mỹ cảm xúc chúi mãi, mà tự nhiên nở ra cái vẻ mới. Trên ba bốn mươi năm nay, danh từ mới xuất hiện đã nhiều (như dân-quyền, v.v.) mà từ nay về sau, trong kho chữ Hán cũ rích kia, có lẽ còn nhiều thứ lần lần trở đầu ra mà mang cái huy hiệu mới. Hai chữ « lao-động » cũng là một hạng trong danh từ mới đó, truyền sang nước ta đã trên mười năm nay, và bây giờ đã thành một tiếng thông thường, ai cũng quen tai cả.

Hai chữ ấy trong Hán học vẫn có đã lâu mà nhập lại một danh từ liền nhau thì thành ra mới. Gần đây, những tiếng lao-động xã-hội, lao-động giai cấp, lao-động chính đảng tràn khắp trên thế giới, báo chương tạp-chi không ngày nào không nói đến; dầu ở xứ ta là một nơi nghe xưa thấy hẹp mà hai tiếng ấy cũng nhao nhao lên. Tuy vậy nghe đến cái tên thì nhiều mà xét đến cái nghĩa thì giống như theo ý kiến một số nhiều người, còn có chỗ nhận lầm. Vậy ký giả lấy sở kiến hẹp hòi phở bày ra sau này.

Trước khi viết bài này, xin có mấy điều thưa trước. Một là ký giả không phải cổ thủ cái thuyết « lao làm lao lực » ngày xưa mà biện hộ cho những bọn giá áo túi cơm, thấy đi thịt đứng, như phương sáu một xã hội kia;

Hai là không phải theo cái thuyết « lao động thần thánh » mà cổ động phủ biếm theo lời quá khích, làm cho những bọn du đảng vô lại cũng nghề thất nghiệp, tự mình làm hư lấy mình mà cũng mạo xưng là lao động!

Ba là không phải theo con mắt giai cấp ngày xưa ở ta « trọng sĩ khinh công, tiện thương », mà mặt sát những hạng người thiệt làm thiệt ăn trọn đời khổ nhục.

Ký giả viết bài này cốt là theo tình thế trong xứ cũng lịch sử sinh hoạt chung, của loài người mà lược giải chính nghĩa hai chữ « lao động » theo chỗ sở kiến cận gần để bày tỏ cũng đồng bào mong rằng đồng bào ta hãy tự xét lấy, may có rõ thêm cái nghĩa chân chính đó ra chăng.

Theo lịch sử sinh hoạt của loài người thì sinh ra ngày nào bắt đầu lao động từ ngày ấy;

có lao động mới có cơm mà ăn, có áo mà mặc, có nhà mà ở, có đồ này giống nọ để chống với thiên tai vật hại mà sau mới sinh lên được. Song đương thời đại đất rộng người thưa, những đồ thiên nhiên, dùng mà cung cấp vào cuộc sinh hoạt của mỗi người, vẫn có dễ dàng, nên tình cảnh lao động không đến vất vả cho lắm. Vì thế mà trong xã - hội mới này ra những bọn không lao động mà cũng sống được; lần lần mới có những giai cấp « bất lao động ». Hạng « bất lao động » đó đã được chiếm cái địa vị sung sướng, bụi không đến chùn, mồ hôi không ra khỏi vóc, có thì giờ thong thả mà tìm ra mưu nấy chức nọ để bảo thủ cái sung sướng của mình.

Một thầy giáo dạy trường nhà quê hỏi một ông hương nọ: Sao bác không cho vài đứa nhỏ đi học? - Việc học đòi bây giờ sao lớn quá, bên chưa biết tính thế nào. - Lớn hơn là học trò đã trông kia, chờ mấy đứa này thì học chữ quốc ngữ, chuyện gì mà lớn hơn? - Thầy không thấy sao? Chính quốc ngữ mới là lớn hơn. Kia, trên mấy năm nay, tôi cho mấy đứa đi học a b c d không biết thế nào, nhưng nói tiếng gì bắt nó chép lại thì cũng đúng tiếng ấy. Tôi nghĩ rằng chữ để chép tiếng nói, mà chép được tiếng nói tức là được, hay dở nên hư là tại sách và thầy dạy. Thế mà nó nói với tôi rằng: Muốn viết cho đúng phải mua tự vi Trương - vinh - Kỳ, mà học. Rồi kể đó nghe người ta nói sẽ có tự-vi mới, rồi lại nghe tờ báo nọ xướng đời đời chữ quốc ngữ mới, nay lại nghe người ta đương đi điều tra sách giáo khoa, rồi sẽ phát sách mới cho trẻ nhỏ học... Thầy nghĩ còm cào gao kem, sinh kế khuôn bức trăm phần, có con không lẽ để nó đi, phải cho đi học, đã chắc nó học được mà làm đũa gì chừa, hay là lại như bọn « náo loạn » mượn bả g nọ bằng kia mà lèo lẻo xóm nọ bà con. Và lại chương trình học buộc, phải làm hết, phải người bảo lãnh, phải cha mẹ cam đoan... nay lại còn cái nạn quốc ngữ lớn hơn nữa, nên tôi sinh chán.

- Vậy bác đề nó đi đâu? - Không, tôi cố dợi các ngài bàn học cho xong vấn-đề quốc ngữ, có tự vi mới, có chữ sửa đầu mới, có sách giáo-khoa ba kỳ đều học được, nghĩa là chữ quốc ngữ, có như định thì tôi sẽ cho nó học. - Bác dợi đến đời cháu bác cũng chưa có, huống là đời con! - Mồ phật! còn học theo lối các ngài thay đổi hoài đó thì đời con tôi học mà đến đời cháu tôi e cũng chưa rồi nữa kia! Hư đời!

SÁCH MỚI XUẤT BẢN
CHUYÊN-VUI I 0509, II 0510, III 0511; VĂN-VĂN I 0508, II 0512, III 0513; AN-BẠC-GIẤY GIÁ THƯƠNG và họ một cuốn 0515; GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC quyển thượng 0520. Những sách này đều trích lực trong báo Tiếng-dân.

AI muốn mua xin hỏi tại bản-báo và các nhà đại-lý của Bản-báo. Ở xa nếu mua một quyển xin gửi thêm 0513 tiền cước, nếu mua nhiều thì có thêm một quyển 0503 nữa.

Cải-chỉnh
Trong số 249 về mục xã thuyết có nhất lại hai bài xã thuyết: « CÁI HOA CÔNG SẢN BẢNG GIẤY » và « CHỦ ĐỘNG CÔNG SẢN LÀ AI » mà nói lộn là đăng trong hai số 132 và 130. Nay xin nói lại là trong số 232 và 236; thế mới đúng.

MANDATS CỦA AI??
Bản báo có tiếp được 2 cái mandat: số 100981 ở Tam-kỳ ngày 19-6-29 và số 271566 ngày 16-12-29 ở Hanoi B mà không có tên người gửi, vậy ngài nào có mandat ấy xin trả lời cho biết, cảm ơn.
Tiếng-Dân

(Còn nữa)

THA-SON-THẠCH

Câu chuyện cho con đi học

Một thầy giáo dạy trường nhà quê hỏi một ông hương nọ: Sao bác không cho vài đứa nhỏ đi học? - Việc học đòi bây giờ sao lớn quá, bên chưa biết tính thế nào. - Lớn hơn là học trò đã trông kia, chờ mấy đứa này thì học chữ quốc ngữ, chuyện gì mà lớn hơn? - Thầy không thấy sao? Chính quốc ngữ mới là lớn hơn. Kia, trên mấy năm nay, tôi cho mấy đứa đi học a b c d không biết thế nào, nhưng nói tiếng gì bắt nó chép lại thì cũng đúng tiếng ấy. Tôi nghĩ rằng chữ để chép tiếng nói, mà chép được tiếng nói tức là được, hay dở nên hư là tại sách và thầy dạy. Thế mà nó nói với tôi rằng: Muốn viết cho đúng phải mua tự vi Trương - vinh - Kỳ, mà học. Rồi kể đó nghe người ta nói sẽ có tự-vi mới, rồi lại nghe tờ báo nọ xướng đời đời chữ quốc ngữ mới, nay lại nghe người ta đương đi điều tra sách giáo khoa, rồi sẽ phát sách mới cho trẻ nhỏ học... Thầy nghĩ còm cào gao kem, sinh kế khuôn bức trăm phần, có con không lẽ để nó đi, phải cho đi học, đã chắc nó học được mà làm đũa gì chừa, hay là lại như bọn « náo loạn » mượn bả g nọ bằng kia mà lèo lẻo xóm nọ bà con. Và lại chương trình học buộc, phải làm hết, phải người bảo lãnh, phải cha mẹ cam đoan... nay lại còn cái nạn quốc ngữ lớn hơn nữa, nên tôi sinh chán.

- Vậy bác đề nó đi đâu? - Không, tôi cố dợi các ngài bàn học cho xong vấn-đề quốc ngữ, có tự vi mới, có chữ sửa đầu mới, có sách giáo-khoa ba kỳ đều học được, nghĩa là chữ quốc ngữ, có như định thì tôi sẽ cho nó học. - Bác dợi đến đời cháu bác cũng chưa có, huống là đời con! - Mồ phật! còn học theo lối các ngài thay đổi hoài đó thì đời con tôi học mà đến đời cháu tôi e cũng chưa rồi nữa kia! Hư đời!

SÁCH MỚI XUẤT BẢN
CHUYÊN-VUI I 0509, II 0510, III 0511; VĂN-VĂN I 0508, II 0512, III 0513; AN-BẠC-GIẤY GIÁ THƯƠNG và họ một cuốn 0515; GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC quyển thượng 0520. Những sách này đều trích lực trong báo Tiếng-dân.

AI muốn mua xin hỏi tại bản-báo và các nhà đại-lý của Bản-báo. Ở xa nếu mua một quyển xin gửi thêm 0513 tiền cước, nếu mua nhiều thì có thêm một quyển 0503 nữa.

Cải-chỉnh
Trong số 249 về mục xã thuyết có nhất lại hai bài xã thuyết: « CÁI HOA CÔNG SẢN BẢNG GIẤY » và « CHỦ ĐỘNG CÔNG SẢN LÀ AI » mà nói lộn là đăng trong hai số 132 và 130. Nay xin nói lại là trong số 232 và 236; thế mới đúng.

MANDATS CỦA AI??
Bản báo có tiếp được 2 cái mandat: số 100981 ở Tam-kỳ ngày 19-6-29 và số 271566 ngày 16-12-29 ở Hanoi B mà không có tên người gửi, vậy ngài nào có mandat ấy xin trả lời cho biết, cảm ơn.
Tiếng-Dân

THƯỜNG THỨC
CÁC HẢI-KHẨU CỦA TA
(Tiếp theo)
Cách 20 năm về trước, một nhà tư-bản Pháp là ông Barthélemy có ý dùng vùng Cam-linh làm nơi tàu lớn đậu, và hải-khẩu Ba-ngòi làm nơi xuất nhập cho cả Đông-dương. Vì ý-tưởng ấy không thực hành được cho nên đã mấy năm nay, Ba-ngòi như đã bị bỏ, tàu bè không hay ghé đó nữa. Hiện nay ở Ba-ngòi có một cái cầu giải độ 80 thước tây, tàu lớn cần 7 thước tây nước để chạy có thể ghé lặn cầu. Hòn-gay là hải-khẩu riêng của Công ty « Société française des charbonnages du Tonkin ». Công-ty ấy mở-mang Hòn-gay đã khá. Hiện nay, Hòn-gay đã có một cái cầu cho tàu đậu cũng giống như cái cầu của Ba-ngòi vừa nói ở trên. Gần đây, họ lại xin khẩn « thêm Cam-pha, ở gần Hòn-gay, làm thành hải-khẩu-cho tàu bè lớn hơn đến đậu. Mấy năm nay, vì đường thường-mãi mới ngày mới thêm mở-mang, cho nên dư luận các nhà tư-bản Pháp hô hào sự sửa sang hai hải-khẩu Ba-ngòi và Hòn-gay. Sản với các hải-khẩu khác của Đông-dương, Ba-ngòi và Hòn-gay có hai đặc-cách mà các hải-khẩu khác không có: một là ở ngay trên mặt biển, không bị đất cát lấp như các hải-khẩu ở trên mặt sông; hai là trước mặt hải-khẩu có « rừng tàu » kéo dài từ tàu nấp. Họ hô-hào nói rằng: Sửa sang hai-phòng (tên phố Hải, chỉ bằng đường Hòn-gay) để cho Hải-phòng; Ba-ngòi đổi với Phi-luật-lân, Úc-dại-lợi, « trong làm-Điền » hơn Saigon v.v. Nhưng thực ra thời trong « tinh thần » những câu hô hào ấy có những lợi quyền đặc-biệt của các công-ty làm mỏ ở Bắc và các công-ty khai đất trong miền Darlac.

Ta hãy xét lại thế lực và công-ước kiến trúc ở Saigon, Hải-phòng, và Đà-nẵng. Nói về thế lực, một hải-khẩu muốn mở-mang chóng cần phải có nhiều hàng hóa xuất nhập; mà hàng hóa xuất nhập muốn cho nhiều, bên cạnh, « sau lưng », cần phải có nhiều sản-vật, nhiều nhân dân. Hiện nay thế lực hải-khẩu Saigon hơn thế lực hải-khẩu Hải-phòng, mà thế lực hải-khẩu Hải-phòng lại hơn thế lực hải-khẩu Đà-nẵng. Saigon thế lực lớn, vì « sau lưng » có Chợ-lớn là nơi buôn bán to của khách trú, Lạc-linh là nơi nhân-dân tiêu xài rộng, và Cao-mên, Ai-lao-bà với mấy tỉnh phía nam Trung-kỳ. Bởi vậy, sự xuất nhập ở Saigon rất lớn; lấy đồng-kê một năm như năm 1926 chỉ có 26 triệu trong năm có đến 878 chiếc vào, 879 chiếc ra, 422 ngàn tạ hàng hóa nhập cảng, 1555 ngàn tạ xuất cảng. Hải-phòng thì kém thua. Hải-phòng tuy « sau lưng » có Vân-nam và Bắc-kỳ, nhưng vì tàu lớn vào ra chưa được dễ dàng, cho nên mỗi năm như năm 1926 chỉ có 578 chiếc vào, 583 chiếc ra, 212 ngàn tạ nhập cảng, 607 ngàn tạ xuất cảng. Còn Đà-nẵng thì kém hơn nữa, là vì « sau lưng » ít sản vật, ít nhân dân. Khi nào con đường xe-lửa Đà-nẵng-Nha-trang và con đường cái Đông-hà-Savannah sẽ hoàn thành, khi ấy hải-khẩu Đà-nẵng mới có thể mở-mang được.

Nói về công-ước kiến trúc, hải-khẩu Saigon hiện nay có sáu cây « bờ » để ghè tàu ghé. Trên 6

Bàn về VẤN-ĐỀ NGOẠI-GIAO

Từ Âu Á giao thông, liệt cường cạnh tranh, ngoài sự nỗ lực đánh giết nhau thì vấn đề ngoại giao là một việc quan trọng nhưt mà gần như diễn ra hằng ngày trên sân khấu: đánh nhau bằng miệng, bằng lưỡi, bằng giấy điều ước, bằng tờ hợp đồng cũng kịch liệt bằng hải, không kém gì gươm đao súng lớn tạc đạn nưc lói, đua nhau nơi rừng lên núi đèo, nghĩa là ngoại giao nước nào mà được thắng thì quyền lợi nước ấy chiếm được thế lực; ngoại giao mà thất bại thì quyền lợi nước ấy bị sa sút. Lỡ một lời nói, sơ suất một chữ ký, thì sai một nước mà toàn cả hàn cơ đều hỏng. Trong lịch sử quốc tế cận đại, ngoài sự chiến tranh ra, thì vấn đề ngoại giao gần chiếm hết cả toàn bộ, mà thường thường những cuộc chiến tranh cũng bởi ngoại giao mà gây ra. Vấn đề ngoại giao là trọng yếu quan hệ như vậy nên động có việc gì mà xảy ra trong hai nước giao thiệp với nhau, thì ngàn muốn con mắt trên thế giới cũng đều châu vào. Các nước giàu mạnh ngày nay, nước nào cũng chăm về đường ngoại giao, mà những nhà ra mà đương chức ngoại giao toàn là những tay rạch ròi khôn khéo, thông thạo tình thế nước người nước mình, lưỡi sắc như gươm, miệng nói như nước chảy. Cuộc Đức-Pháp đánh nhau năm 1870, nước Đức đóng thủ đoạn ngoại giao mà làm cho nước Pháp có thể, nên thu được cuộc chiến thắng; cuộc Âu chiến năm 1914-1918 nước Pháp lại đóng thủ đoạn ngoại giao mà làm cho liệt cường theo về phe mình, mà nước Đức bị thất bại; còn bên Á-đông ta nước Nhật mà làm thành cuộc duy-lân, nước Xiêm nhỏ nhỏ mà làm thành nước độc-lập, về cuộc ngoại giao, thật có một cái công hiệu rất to-lát, đều do ai cũng trông thấy.

Rồi rắc nhưt là lịch sử ngoại giao nước Trung-hoa. Về đời Mãn-cây-số ấy, có một ngàn thước đắp xi-măng để tàu lớn đậu, hai ngàn rưỡi thước để tàu vừa đậu, và gần 50 cái bến. Bởi vậy, 45 chiếc tàu lớn có thể đến đậu ở Saigon một lần, gần đó còn có một xưởng sửa tàu, tuy thuộc về sở thủy-binh sông Cửu-long cũng có thể sửa được. Hải-khẩu Saigon có lợi-dụng cai-tri riêng, có ngân sách riêng v.v. Hải-phòng hiện nay chỉ có hơn 500 thước « bờ » và mười cái bến để tàu đậu thôi. Xưa nay việc cai-tri giao cho phòng thương-mại Hải-phòng. Nghe nói năm ngoái chánh phủ có ý muốn lập hội đồng cai-tri riêng cho hải-khẩu Hải-phòng cũng như ở Saigon, nhưng tới không rõ việc ấy nay để thực hành chưa. Còn Đà-nẵng thì trên bờ sông chỉ có bốn năm cái bến để tàu đậu; bên cạnh mấy cái bến ấy có đường xe-lửa từ mấy cái bến đó ra đến nơi tàu lớn đậu (bản đèo Tiên-chà) mấy lần nay đã vét mãi nên nơi nào cũng sâu được hơn bốn thước tây (khi nước xuống).

Thanh, nói đến ngoại giao thì động đầu hỏng đó, vì đời mấy chiếc tàu « phiêu » mà phải mở máy cửa biển làm nơi thông thương; phải giải vai người giáo-sĩ mà nhường cái đất một tỉnh. Còn ngoài ra bởi khoản cái đất, gần như không năm nào không có, cuộc ngoại giao Trung-hoa hải ấy, thật là lưu lại không biết bao thiên ô-diêm trên lịch-sử quốc tế cận-dại, kể ra không xiết. Từ dân quốc thành-lập đến nay, nhân dân trong nước tình ngộ đã nhiều, nhân tài du học các nước về phương diện nào cũng đã có người đỗ sức mà đối phó; mưu thần chước quỷ của các nước liệt-cường, người Tàu vì kinh-nghiệm nhiều lần mà cũng đã đóm-thấy. So với thời đại Mãn-thanh thì trên sân khấu ngoại giao, có vẻ khác trước nhiều ít. Lẽ thì các liệt-cường có lòng kiêng nể mà những kịch thất bại không xảy ra nữa mới phải. Thế mà xét trong thực-tế, thì giống như chưa chút gì là có vẻ sinh-khí mà thoắt ra ngoài vòng « cá nhà bát mớ » một mình-người khác « như đời Mãn-Thanh trước. Gần đây lại thêm mấy cuộc rắc rối, như vấn đề Tề-nam đối với Nhật-bản, vấn đề Trung-dông thiết lộ đối với Xích-Nga, tuy là việc quốc-tế trong nước nọ nước kia, song kéo một sợi-lụa mà toàn thân phải rung động, tai mắt cá thế giới, ai cũng trông vào mà dư luận trong nước rất là náo nhiệt; sóng trước chưa bằng, sóng sau đã gậy, nay lại diễn thêm một tấn kịch « Triệt-lãnh sự-tại phán quyền » làm cho liệt cường đều khởi lên mà phản đối. Vấn đề sau này lại là một cái vấn đề quan hệ chung cả toàn cuộc quốc-tế trên thế giới hiện thời, mà không phải riêng một nước Tàu, những kẻ lưu-lâm thời cuộc tưởng cũng nên xem xét vậy.

(Còn nữa)
M. V.

THÂN-VĂN
Cảm tác
Nghĩ quanh nghĩ quẩn suốt canh than,
Càng nghĩ càng thêm ruột hận sâu.
Vô vô năm canh thương hận cũ,
Xa xôi muốn dăm sợi đàn sau.
Con đường lối đó bờ cao thấp,
Cải biên trăm vạn đàng vạn sau.
Danh lợi không màng động thương
những kẻ,
Trông gương lưng thép với chàm
râu.

Đồng thiên cảm tác
Mượn dăm son đỏ trải tuyết sương,
Giời nam quạnh quẽ bóng tà dương.
Tan lành là kiến cơn mưa dột,
Ngọc ngác đàn ông ngọn gió vàng.
Gai róc đầy đường gió rân rân,
Cải chông chực bấp bề nghề
ngang.
Đồng tâm đi hẳn rồi xoắn lối,
Mầm lối chời tươi giống Lạc Đàng.
Tữ Văn

Hải-Long

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Nghị-định Toà-Khâm về thuế-món-bài

Điều thứ nhất. - Hết thấy người Trung-kỳ hay là những người cũng ở dưới quyền bảo-hộ như người Annam mà có làm nghề thương mại, kỹ-nghệ hay nghề nghiệp gì mà bán ngh-định này không trừ ra thì đều chịu thuế môn bài.

Điều thứ hai. - Thuế môn bài chia ra hai hạng: Hạng nhất đánh những người ở trong thành-phố hoặc những nơi có nghị-định của quan Khâm-sứ chỉ rõ - Hạng nhì đánh những người ở ngoài thành-phố.

Điều thứ ba. - Về sự đánh thuế môn-bài có hai thể-lệ: thể-lệ nhất đánh và thể-lệ nhì đánh. Các thể-lệ nhì đánh chỉ đánh thêm những người chịu thuế môn bài hạng nhất đã ghi ở bản kê-biên B và C đồng thời ngh-định này sẽ đăng sau hết.

Nội về những ngh- nghiệp không kể rõ

Điều thứ bốn. - Những thương mại, kỹ-nghệ và nghề nghiệp chưa kể rõ ở trong bản kê biên B và C, chẳng phải là không đánh thuế đâu, vì thuế môn bài sẽ thu nộp đã có ngh-định riêng của quan Khâm-sứ Trung-kỳ chuẩn định cách đo lường vật liệu bán hàng rồi để trình bộ Hộ-đồng bảo-hộ sau khi đã thương đồng ý với tư-mật và quan Toàn-quyền-duyệt ý.

Điều thứ năm. - Năm năm một lần xem xét lại hết thấy các thể lệ nộp thuế - lệ và sửa đổi lại các mục lục kê biên, các hàng hóa thương mại kỹ nghệ và nghề nghiệp trong bản ngh-định này rồi để trình phủ Toàn-quyền khảo sát lại.

Nội về thể lệ nhất định

Điều thứ sáu. - Các thể-lệ nhất định đã trình đăng theo hai bản kê biên A và B đính theo ngh-định

này (sẽ đăng sau hết).

Toà lệ ký định theo hai điều sau này:

1. - Chiều theo từng xứ, chiều theo bản định giá chung cho các nghề nghiệp kê-liệt ở trong bản kê biên C.

2. - Không chiều theo từng xứ, và theo những bản định giá riêng cho những nghề nghiệp, đã kê-liệt trong bản kê biên B. Điều thứ bảy. - Hết thấy kẻ chịu thuế môn bài bất cứ là hạng nào, bất cứ là có bao nhiêu cửa hàng, bao nhiêu công xưởng giống nhau hay là khác nhau thì mỗi một số phải chịu riêng thuế môn bài theo thể lệ nhất định.

Nếu người chịu thuế môn bài buôn bán nhiều thứ hàng hóa hay là làm nhiều kỹ nghệ trong một cửa hàng, hoặc làm nhiều nghiệp trong một công xưởng thì thuế môn-bài đánh theo thể lệ nhất định chỉ đánh một môn nào cao hơn hết mà thôi. Những nơi chế tạo hay là nơi đại công xưởng, khi nào cả vừa chế tạo lại cả bán sỉ và bán lẻ những loại hàng làm ra trong một nơi, thì phải nộp thuế môn bài; còn như chỉ chế tạo mà thôi thì khỏi thuế, khi ký lại phải nộp thuế cho những nơi trữ hàng hóa ở gần các công xưởng ấy. Những nơi trữ hàng hóa khác của các xưởng và đại công xưởng ấy thì phải chịu thuế theo thể lệ nhất định và thuế môn-bài.

VINH

Ông Đinh Văn Tường bị bắt lại Ông Đinh Văn Tường trước đã bị bắt về vụ V. N. F. N. C. M. D. C. H., song được thả ra đã 2 tháng nay.

Mới rồi hôm 5-12-1929 nhân dịp hội chợ Hanoi, ông có ra Hanoi để thương lượng với mấy nhà buôn về vụ đề thương mại.

Ông ở Hanoi về Vinh được mấy hôm thì có viên Bang-lá và lính tới nhà báo ông lên quan sự vì việc riêng.

Khi ông Tường tới thì quan Phó sự hỏi sao ông đi Hanoi mà không xin phép, và truyền giam ông lại.

Vậy hiện nay ông Đinh Văn Tường đương bị giam tại nhà lao Vinh.

HÀ-TĨNH

Vì việc gì mà bị bắt giải?

Vào khoảng 8 giờ tối hôm 5 Janvier, một toán lính áp giải 8 ông sau này về danh: Nguyễn-khoa-Vân, Lê-văn-Giêm, Trần-hữu-Chương, Trần-dễ-Quá, Nguyễn-xuân-Ianh, Ngô-dinh-Mẫn, Nguyễn I-sa, Ngô-dức-Đệ.

Không rõ bị bắt giải về việc gì. Khang-Thị

QUẢNG-BÌNH

Trời cũng bị oán

Ngày mùng 8 tháng 12 ta (tức là ngày 5-1-30) lối ba giờ chiều, kỳ giả ở Ba đồn về, tới bến đò Linh giang (sông Đĩnh) thời thấy một đám đông người, vừa già vừa trẻ chừng hơn hai chục, kể khóc người than, còn hàng hóa thời nào vài quyển, vài tau, hương, giấy, rồi nổi lên đĩnh ở trên mặt nước. Kỳ giả thấy thế đến hỏi thì một người trong đám đó thuật lại rằng:

« Nguyễn có chiếc xe điện (không nhớ số hiệu) chạy đường Đông-hới - Ba đồn, lối hai giờ rưỡi chiều thì về đến bến, phu dõ cạp phà vào cầu để cho xe xuống. Khi xuống cầu vào dãy rồi, thời thấy nước đã vào phà bởi vì hàng chèo nhiều lắm. Mấy người hành khách ở trên phà vội nhảy thế là lên: « Nước vào! nước vào! ! khoan khoan! khoan khoan! ! » Song mấy người phu phà cũng cứ nhậm mắt làm liều, miệng thời nói không hề gì, mà tay thời giờ cầu vôi để đẩy phà về. Khi phà ra khỏi cầu độ ba, bốn thước: tay thời cả phà lên xe đã lìm lìm xuống chìm. May sao có anh chủ phà nhanh tay, đem đó ra cứu mấy người hành khách mới được an toàn, không thời đã nằm trong bụng cá rồi! Về phần hàng hóa thì

gần hết để chìm mất; kể thời đến nghìn, kể thời năm bảy trăm, người dõ ba chục, không có người nào khỏi mất.

Đến sáng ngày sau, lối bảy tám giờ mai quan Lạc lộ, quan Giám binh và phủ huyện phải hội đồng đến khám xét, thời bọn phà lại dõ tới cho trời, nói rằng: « Bởi trời thời gió to nên thế ». Cap quan bên đem máy trục và sức bắt đập phà trục phà và xe lên để bọn may có vớt lên được một ít hàng hóa bị chìm, cũng đó cho các nạn nhân một ít. Thế mà người chủ xe lại nhất định không cho trục nói rằng xe nó có vào hội bảo hiểm, nên để chờ hội bảo hiểm ra đi.

Mấy chủ phà đó ham lấy tiền nhiều, bao nhiêu hành khách, bao nhiêu xe cộ cũng chất lên một ghè mà những cái nạn như thế xảy ra luôn, ai là nhà trách nhiệm nên lưu tâm trừ cái họa đó đi.

QUI-NHƠN

Cái khổ nhà nghèo

Trong mấy tháng gần đây những người nghèo khổ đau ốm vào năm hàng bố thí tại viện Qui-nhơn, thì đều không được cấp phát cơm nước như lúc trước, nên mới khi xong giờ khâm bệnh cho thuốc rồi phải kéo nhau đi cùng đường khắp phố mà xin ăn, trông thật thảm thương. Vì những miếng kẹo rêu của những bệnh nhân đó nên tự bữa 1er Janvier sắp đi, quan Chánh-ý cho cấp phát cơm và đồ ăn lại như lúc trước.

Cái số phận con nhà nghèo lại mang lấy bệnh, cũng đáng thương thật!

PHÚ-YÊN

(ĐÔNG-XUÂN)

Dục nước béo cò

Độ nửa tháng trước đây có trái quan sức các xã thôn khai ba hạng nghiệp chủ, mỗi hạng bao nhiêu, mấy người tự mình làm lấy, mấy người cho làm thuê, v. v. . . . . Mấy bác Lý-trường, hơn đó bán nghiệp chủ khai bất kỳ nhiều: 1) (một sào cũng phải khai) mỗi một là khai lại bắt nộp 0\$30 không có 1) không nhận. Có người hỏi 0\$30 đó để làm gì, thì lý-trường trả lời rằng nào tiền bán chi, rồi lộ, nào thuế bộ làm bản kê-khai bằng chữ tay (quan không buộc khai chữ tay mà?) nào nộp khai cho quan (nộp khai cho quan sao phải nộp tiền?) chờ lý-trường có ăn chi đâu!!

Một cái lén Nhà-nước xuống đến hương thôn thì mới vốn đến 9, 10 lời như vậy, buồn quá chừng!

NHA-TRANG

Cạp đuổi xe hơi

Mới rồi có một cái xe hơi đi cách chợ Nhatrang chừng 50 km, chỗ ấy đường vắng rừng rậm, có cây diêm đá, người trên xe trông thấy bên cạnh đường có 2 con cạp con mà không thấy cạp mẹ, đứng

THAM - THIÊN - ĐƯƠNG
ĐẠI - DƯỢC - PHÒNG

ĐIỀU - KINH CHỪNG TỬ HOÀN
Thuốc trị bệnh đàn-bà kinh-nguyệt không điều, hoặc máu ra tanh, hôi, nhạt, ứ, v. v.

Mỗi hộp giá 1\$50

SOCIETE ANONYME DES RESTAURANTS HAO-HUNG
AU CAPITAL DE 7.200.000

Restaurants voyageurs - Transports en autos - Garages et Ateliers de réparations mécaniques - Commerce des accessoires d'autos et pièces mécaniques

SIEGE SOCIAL & DIRECTION
Rue Marc Pourpe - TOURANE
TOURANE (Qual Courbet) - NHA TRANG ville
AGENCES à: QUI-NHON, QUANGNGAI, NHA TRANG gare
Agence auxiliaire: SONG-GAI

KÉU THÊM VỐN 52.800\$00 CHIA LAM 1700 CỠ-PHÂN (mỗi cỠ-phần 30\$100)

Chúng tôi kính cáo đề qui ngài hay rằng hội chúng tôi tăng thêm vốn 52.800\$000 cho đủ số 60.000\$00.

Xin mời qui ngài, có lòng mở mang sự thương mại xin về cỠ-phần ở hội chúng tôi.

Kể từ ngày 15 Décembre 1929 thì bắt đầu thanh cỠ-phần.

NAY KINH GẢO
Le Conseil d'Administration,
N. B. Qui ngài muốn về cỠ-phần, hay là muốn hỏi ban điều gì xin mời lại Hội sở, hay là viết thư cho chúng tôi cũng được. Đề bị như sau này: M. L. Administrateur délégué de la société Anonyme des Restaurants Hào-Hung Tourane.

NHUY TRÂM - HUẾ

Trâm hoa hiệp lại cao thành chất.
Trâm thức hoa thơm đủ các mùi;
Hỡi khách dai-nhân người tử cả,
Tiện dùng tiêu-khiển để làm vui.

Lạ làm! Tốt làm! Quí làm!

Trước cuộc Hội-chợ Hanoi, phát-hành được bao nhiêu thời mười nhà-buôn to để chia nhau mà lấy hết. Sau cuộc Hội-chợ, chúng tôi mới ra thêm chỉ được có tám nghìn hộp (8.000). - Vậy ai muốn mua, xin mau mau gọi thợ lấy đi kéo không còn. Thợ nào đến chậm mà hết « Nhụy Trâm-Huế », thì ngoài năm annam, chúng tôi phát-hành lớp khác, mới có.

Gửi theo cách lãn - hóa-giao-ngân, giá bán mỗi tá (12 hộp) 7\$. Mua ít nữa 2 tá mới tiện gọi. Trên 5 tá, chúng tôi chịu tiền gửi.

VIÊN-ĐỆ, Rue du Bungalow ĐÔNG - HỚI (Annam)

xe lại bắt 2 con cạp con bỏ lên trên xe; vừa bóp cò vận máy chạy, thì nghe « ừ » một tiếng, rồi thấy cạp mẹ ở trong bụi nhẩy ra. Người cầm máy, mở máy cho xe chạy hết sức mau; nhưng cạp mẹ cứ đuổi theo mãi, mỗi lần gần kịp xe, thì muốn vọt lên, song trong lúc sắp nhảy lên thì xe lại chạy xa. Đuổi theo ước trên 30, 40 cây số. Người cầm máy tình để lâu e phải nguy, bèn thả 2 con cạp con bên đường. Cạp mẹ

được cạp con rồi, chăm lo săn sóc không đuổi theo nữa, xe đi đến một thoát sự nguy hiểm. Thời xin các bác đừng có nuôi cạp (養 虎 遺 患) !!

Q. B.

PHAN-THIỆT

Tại châu thành Phan-thiết ở con đường lớn Boulevard Saigon phòng khám bệnh của ông Y-sĩ BỬU-DU đến ngày 10 tháng giêng tức 8 Fevrier sẽ mở cửa.

CHỈ CÂY NƠI MÌNH
(PHIÊU-LƯU VÀ XA-HỘI TIÊU-THUYẾT)
Tác giả: HECTOR MALOT
GIANG-HIA dịch:
Số 8
Chương thứ năm
(Tiếp theo)

Một buổi chiều kia, cũng ngồi ngẫm nghĩ như thế, tay thì cầm cái tay người mẹ, con Bé-rin thoạt nghĩ người mẹ nắm chặt cái tay của nó. Nó đương mơ màng, sự tình lại, bèn hỏi:

« Mẹ có muốn với gì không? »

— Mẹ chỉ muốn nói với con vài lời cuối cùng và hết sự quan hệ cho giờ đã đến, cái giờ mà mẹ con ta âm dương chia rẽ đó con!

— Ôi, mẹ ơi! mẹ nói gì thế!

— Con hãy để cho mẹ nói đến cùng, và hãy rán sức nên cái lòng da-cảm của con, cũng như mẹ đương kháng cự với cái chết vô hình nó thời thối, đã được cần đến con

lời trước khi lủ bụi.

Từ trước đến nay mẹ cũng sợ làm cho con sợ hãi nên mẹ cầm lọ g chửi dăm hồ mớ; nhưng nay những chuyện mẹ sắp nói, mẹ phải nói ra, dù có đau đớn cho mẹ con ta đến cực nào mẹ cũng không sao nín-táu được nữa; vì cái thời vĩnh biệt đã tới kia kia.... Nếu mẹ còn dấn dấn nữa thời mẹ sẽ là một người mẹ khấp nhược nhác hèn.

Nói đến đây người kia ngừng lại, không phải vì nghĩ ngợi mà ngừng, nhưng vì hơi thở phải ngừng để thở.

Con Bé-rin rán sức dấn lòng để nghe mẹ nói, nhưng tâm óc trong lòng, cảm tình chan chứa mà phải khóc óa.

Người mẹ nói tiếp:

« Ôi con ơi! nói ra nghĩ cũng đau lòng, nhưng làm-làm mẹ tự hỏi lấy mẹ, nếu để con coi rai một mình thì không hơn là phải làm giầy luy đến rai dẫm lấm khết của con, vì mẹ mà đi đến đâu cũng phải đi; đây là cái tay mẹ! Thời, Thượng-đế đã muốn như vậy, thì sau này con phải mang cái kiếp mồ côi, một

minh ở trên dương-thế. . . . .

Mẹ còn ta chỉ-trông thấy nhau nội trong mấy tiếng đồng hồ, có lẽ đến ngày mai là hết! »

Nói đến đây vì quá cảm động nên nghẹn họng, phải ngừng một lúc lâu, đoạn nói tiếp:

« Khi mẹ đã.... nhậm mắt rồi thì con phải phiến lòng về một đời đời cần kíp. Lúc đó con sẽ lìm trong túi áo của mẹ, lấy cái tờ giấy đã trong một cái phong bì bằng lụa, đó là cái giấy hôn thú của mẹ. Nếu ai có hỏi đến thì con sẽ trình ra, rồi đời trở lại, vì sau này sẽ có ngày con dấn đến nó, để xin giấy khai-sinh.

Vậy con phải cần cho cần thận; những lời mẹ dặn con phải ghi vào lòng, con có nghe không, con có nhớ không!

— Thưa mẹ con dấn nào xin lỗi!

— Rồi đây con sẽ cực khổ đủ đường, nhưng sắp dài xong xuôi rồi thì con phải xa lánh chốn Ba-ri mà kíp về Ma-rô-cua. Nếu có đủ tiền thì đi xe lửa, nếu không con sẽ

đi chơn. Thà rằng chịu đói chịu khát, đêm nằm hoang đã ngày đi đường trường, cũng còn hơn lán la ở giữa chốn thị thành này, con ạ. Con có chịu như thế không?

— Thưa mẹ con xin nguyện làm y như lời mẹ dặn.

— Con ơi, nếu được như vậy thì cái cảnh ngộ của mẹ con ta dần có nỗi nỗi ghê gớm đến đâu, mẹ cũng được một đời phần an-ủi.

Nói đến đây hít hơi người kia lại ngồi đi một lần nữa.

Con Bé-rin thất kinh liền nghiêng mình trên người mẹ kêu gọi:

« Mẹ ơi, lạy lạy, mẹ ơi!... »

Mấy tiếng kêu vang áo náo, khiến cho người kia tỉnh lại, và nói tiếp, giọng nói yếu đuối chỉ vắng vắng bên tai khi khoan khi nhốt:

« Khi này, mẹ còn nhiều điều nói nữa: bây giờ mẹ phải rán nói luôn; nhưng mẹ quên không biết đã nói những chi rồi. Để mẹ nghĩ lại thôi. »

Nghĩ một đoạn rồi nói tiếp:

« Từ giờ rồi, con phải ở Ma-rô-cua. Đến đó phải thẳng thẳng mà

tiễn hành, đừng nên vội lằm, con không có quyền đòi hỏi điều gì hết. Những chuyện xảy đến cho con chỉ do một mình con gây dựng, chỉ do cái lén nết hiền lành của con, và cái cách ăn ở sao cho người ta yêu dấu....

Ở cho người ta yêu dấu.... đó chính là cái phương pháp duy nhất của con.... Nhưng mà mẹ hy vọng rằng con sẽ ở được người ta yêu dấu.... Con như thế thì ai lại không yêu? Cái ngày đó là cái ngày mà con bắt đầu hết cơn hoàn nạn.

Người đàn bà kia bèn xấp tay, cạp mắt lộ ra cái vẻ khòai lạc và ngẩn.

« Từ mẹ thấy con.... mẹ thấy con được người đời yêu trọng, mẹ thấy con được tự lập làm thân.... (ừ ừ cái gì tưởng đó sẽ đưa mẹ lập tức đến nơi cực lạc, để cho linh hồn mẹ được tự do về chiếm cõi lòng con!)

Người mẹ nói đến sau này có cái giọng khẩn cầu thành thật như đương đọc một bài kinh cầu nguyện

đang chờ dâng Chúa là muốn loài. Đoạn tưởng như bao nhiêu hơi sức đều dùng để nói mấy câu này, mệnh, bây giờ người đàn bà kia lại lần xuống lằm nếm, hết động đậy, xám như trước; nghe cái hơi thở hấp hối của người kia, thì biết cái thời kỳ lằm chung đã đến.

Con Bé-rin ngồi chờ một chặp, thấy người mẹ như thể bèn bước ra. Vừa ra đến ngoài vườn thì bước không được nữa, phải ngã xuống đấm cỏ, nức nở khóc than: bao nhiêu cái khổ lằm đau đớn mà trước kia nó ra sức nên đi, nay thỉnh lằm bưng ra làm cho con nhớ không sao chịu nổi!

Nó ngồi như thế được đầu mấy phút đồng hồ, nhưng cái hương thơm thoai dục, không sao nó đánh để người mẹ một mình, nó bèn đứng dậy rán sức ngấm cầm giọt lụy.

Lúc bấy giờ mặt trời khuất núi, công cái vườn kia cây cối lằm thưa, con Bé-rin lo thò đầu thân không biết đi đâu, bợ vờ như ốc lằm lằm, lơ vờ chín khấc có đơn lằm lằm!

(Còn nữa)

HUYNH - THỨC - KHÁNG CÔNG - TY

Chuyên-trách tập-cđ, vốn 30.800\$00

GIẤY MỜI NHÓM ĐẠI-HỘI-ĐỒNG THƯƠNG-NIÊN (1)

Thưa các ngài cũ - đồng,

Chiều theo khoản 29 trong điều-lệ Công ty, xin mời các ngài đồng 8 giờ sáng ngày chủ nhật 23 Février 1930, nhằm ngày 25 tháng giêng ta, đến nhóm đại-hội-đồng thường-niên kỳ thứ ba, tại nhà chớp ảnh Tam-Tân (Cinéma Tam-Tân) ở đường Paul-Bert Huế.

ĐỀ - MỤC NGHỊ - SỰ

- 1.) Duyệt sổ sách năm thứ ba 1929.
- 2.) Hầu hai viên Hội-đồng kiểm-sát.
- 3.) Quyết-định sự chia lời.
- 4.) Quyết nghị các khoản trong tờ trình của Quản-ly.

và tình hình kinh-nghiệp Công ty.

Nếu ngài nào bận việc không thể hành tới nhóm được, thì xin ký giấy ủy-quyền (theo kiểu dưới đây) cho một vị CĐ-ĐỒNG khác, thay quyền quyết-nghị trong khi đến dự Đại-hội-đồng.

Nay kính

Huế, le 15 Janvier 1930

Quản-ly HUYNH-THỨC-KHÁNG

Kiểu giấy ủy quyền

Tôi tên là ..... cũ-đồng công ty Huynh-thức-kháng, làm giấy này để giao-quyền cho một vị cũ-đồng khác là ông/they một lời quyết-định các khoản trong kỳ đại-hội-đồng thường-niên nhóm ngày 23 Février 1930 tại Huế.

Ngày ..... tháng ..... năm .....

Ký tên

(1) Giấy mời này có giới riêng cho từng người, vậy xin các ngài công-pông đi dự hội, nhớ đem theo, để tiện việc ghi tên lúc vào nhóm.

PHANRI

(DUONG)

Khởi cho mấy nhà ghe

Ngày 5 Janvier vừa rồi, có chiếc tàu lại ở Duong chờ muối, có bạn khách trú Phanri và Duong lái bừa, rồi mượn lại bạn khiêng gánh và ghe chờ muối ra lều. Nhưng bạn khách trú mượn giá rẻ, nên bạn khiêng gánh không bằng lòng ở. Công việc của bạn khách trú làm, mà chẳng hiểu vì sao viên Đồi-lệ phủ Hòa-đơn đến bắt buộc những chủ ghe phải chờ hết cả, dầu bạn khách trú có trả về bao nhiêu cũng không được từ. Chiếc ghe nào không đủ người chèo thì bị thầy đánh và đòi bỏ tù.

Chờ hay không là quyền của mấy anh chủ ghe, sao lại bắt buộc được? Thế có phải hiệp đáp người ta không?

Có lẽ bạn khách trú đó có quyền (1) buộc việc đợi ấy làm như vậy chăng?

H. m. C. lai cáo

Chợ hư có nên sửa lại không?

Nguyên ở hạt Duong có một cái chợ bằng gỗ, làm đã lâu năm. Hiện giờ, nói một mai đều rớt xuống, rui kéo hư hỏng, chỉ còn có một mái và hai chái mà thôi.

Trong lúc mưa, thì cơn buồn chẳng có chỗ ẩn thân; gặp cơn gió mạnh cũng không dám đứng ngồi, vì sợ ngớt rồi bể đầu, già đi những trụ vịn thì phía trước vỡ ra nữa trông thật đáng sợ.

AI có trách nhiệm có nên ghé mắt tới chăng?

Một đám con buôn hàng vải

BẮC-KỲ SON-TÂY

Cái ghen lạ đời

Ở tỉnh Sơn-Tây có một người đàn bà có chồng đã được hai đứa con. Từ khi có chồng thì bị bệnh mất, song đến sau khi đẻ đứa con thứ hai thì bệnh lại nặng thêm nhiều. Chồng ta tự biết rằng không thể sống cùng chồng con được lâu dài mà lại không muốn cho chồng có vợ khác nữa, bước chồng phải làm giấy cam đoan rằng sau khi chết ta

GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC

NGUYỄN BAN-VĂN CỦA QUẢ-SANG-VĂN

(SỞ-BÌNH-TỬ dịch)

CHƯƠNG THỨ MƯỜI

Những đũa có quan hệ về tâm thần trẻ con

(7 điều)

(Tiếp theo)

3 - Ngón tay (lời nói)

Lời nói cũng đủ làm cho người trẻ con, về việc nói năng, càng nên chú ý. Trẻ con còn nhỏ thì phải ngăn ngừa những lời máng chưởi, lời quạu quọ (như đòi ngẩng cái gì mà nói câu quát cường v. v.). Trẻ con đã trong thì phải nói lời nói đẽm, nói cạnh nói khác, sai cả phải quấy, hay là nói đùa xua của kẻ khác, nói những lời khác bực thô tục, cùng những lời ngang ngược hoặc dè hèn v. v., hề nghe đâu thì ngăn ngừa ngay liền khi đó. Phải dạy cho nó đối với kẻ trưởng thượng, cho nó đối với kẻ kiến minh, cũng phải ôn hòa; đối với kẻ khác cũng phải dịu dàng, như đối với người ta mà nói cha mẹ mình thì nói (chàng tôi, mẹ tôi) v. v., có cách trình trọng, đứng để cho người ta khinh, để (có người đối với kẻ khác mà

chết thì người chồng cũng cứ như vậy cho trọn nghĩa với chị ta. Người chồng cũng chịu lòng chị ta mà ký giấy ủy quyền, song chị ta nghĩ đi nghĩ lại thế nào rồi cho rằng giấy ủy không có giá trị gì nên bên lập một cái gì hay hơn là cái kế cái ..... của chồng.

Một buổi trưa, người chồng đương ngủ, chị ta gần gũi tìm con đàn, đem lại cái ngay ..... của chồng. Người chồng hoảng hốt thức giấc là lên, người ta chạy tới thì thấy anh ta nằm trong một vũng máu, bất tỉnh như chết. Lập tức đem anh ta đi nhà thương không rõ sống chết thế nào.

Chết mà còn tiếc..... cái ghen như thế có lạ đời không?

(Tr. In.)

nói ông già tôi, nghe có nhẽ không? Người ta cho cái gì hoặc giúp đỡ mình việc gì, hoặc bồi đắp cha mẹ mình thì phải nói cảm ơn. Đối với em út mình, lấy lời lẽ ôn hòa mà nói, không nên thì mạng lệnh (vì có cha mẹ nên mạng lệnh là phần của cha mẹ). Đối với thầy tôi, không nên mạng lệnh, đến như đứa trẻ con thích nói mà không muốn nghe những lời lẽ lớn giọng, cứ lùa lùa một mình không thôi đó là cái nhẽ rất xấu. Người (ấy thường có câu rằng: Trời sinh người ra hai lỗ tai mà một lỗ miệng là muốn cho người ta nhiều nghe mà ít nói.

Nói dối, chính là một dấu hiệu của lừa dối một đời mình. Người đứng trong đời, chỉ cần có một đức tin đứng, tin đứng đã bằng thì không thể nào ở trong tay người được, nghĩa là như một người mà ai cũng loại ra. Trẻ con nói dối, đương lúc mới lo đầu ra là phải ngăn cản hẳn đi; vì một câu nói dối, tất có bao nhiêu câu theo sau; nếu để quen tánh rồi thì mở miệng ra là nói dối, mà chính nó cũng không biết là thiệt là dối nữa.

N.ười tây đối đãi trẻ con, không hay quở phạt thái quá mà dạy cho một sự nói dối, để trẻ con phạm đến thì đánh phạt rất gắt mà không dùng thứ chất phạt. Thường thấy người ta nhằn trẻ con đánh vỗ cái gì, báo nó rằng: như cha có hỏi thì mày nói meo làm vỡ. Lại có kẻ cho trẻ con ăn vụng vật gì mà dạy nó rằng: như cha có hỏi thì mày nói không ăn nhé. Những điều như thế là dạy cho trẻ con nói dối, in vào cho nó một cái thói rất xấu.

Trẻ con còn nhỏ, trí thức chưa mở, chưa biết nói dối là thế nào mà bày cho nó nói dối, lời ấy tại ai? Thậm chí cha mẹ nói với nó rằng: phình em này, phình chị này, anh này phình này đó, cha nói dối với con đó... những câu nói như thế nghe có phải không? Nói với trẻ con nay đã thành câu tục ngữ, thử nghĩ có nên nói dối với trẻ con không? Lại có người mẹ thay cho trẻ con mà nói dối với cha mẹ, nói những lời khác bực thô tục, cùng những lời ngang ngược hoặc dè hèn v. v., hề nghe đâu thì ngăn ngừa ngay liền khi đó. Phải dạy cho nó đối với kẻ trưởng thượng, cho nó đối với kẻ kiến minh, cũng phải ôn hòa; đối với kẻ khác cũng phải dịu dàng, như đối với người ta mà nói cha mẹ mình thì nói (chàng tôi, mẹ tôi) v. v., có cách trình trọng, đứng để cho người ta khinh, để (có người đối với kẻ khác mà

chết thì người chồng cũng cứ như vậy cho trọn nghĩa với chị ta. Người chồng cũng chịu lòng chị ta mà ký giấy ủy quyền, song chị ta nghĩ đi nghĩ lại thế nào rồi cho rằng giấy ủy không có giá trị gì nên bên lập một cái gì hay hơn là cái kế cái ..... của chồng.

Một buổi trưa, người chồng đương ngủ, chị ta gần gũi tìm con đàn, đem lại cái ngay ..... của chồng. Người chồng hoảng hốt thức giấc là lên, người ta chạy tới thì thấy anh ta nằm trong một vũng máu, bất tỉnh như chết. Lập tức đem anh ta đi nhà thương không rõ sống chết thế nào.

Chết mà còn tiếc..... cái ghen như thế có lạ đời không?

(Tr. In.)

TU-TƯỜNG-MÔI VẤN-HÓA

(Tiếp theo) Quốc-gia

Tinh thần của xã-hội gọi là "vấn hóa". Theo nghĩa rộng, những cái gì do sự hoạt động của loài người gây nên, đều gọi là "vấn hóa". Vấn hóa tức là kết quả của cuộc "xã-hội sinh hoạt". Muốn hiểu rõ ý nghĩa bao hàm trong hai chữ "vấn hóa" thì phải hiểu rằng trong một xã hội và một thời kỳ nhất định, vấn hóa và xã hội không thể rời nhau ra được. Thế mà nhiều nhà xã hội học lại cho rằng vấn hóa thuộc về tinh thần, không dính dấp với xã hội. Nói ngớ như vậy là bởi cái ánh sáng "chói lọi" của Thuồng-Đệ làm thành!! Bao về vấn hóa, nên khảo sát những đặc-trưng của hình thức chính trị và xã hội, vì hình thức này là cái phản ảnh trực tiếp của chế độ kinh tế.

Ta hãy xem qua cái quyền lực của quốc gia (pouvoir d'Etat). Quyền lực quốc gia là gì?

Muốn trả lời cho rành mạch trước phải tự hỏi: một xã-hội có giai cấp làm sao mà sống được? Các giai cấp, quyền lợi khác hẳn nhau; người vàng bạc hàng triệu hàng ức, kẻ không có một đồng xu xuồng; người thì ngồi không mà sai khiến, đời người khác làm ra được vật gì thì chiêm lấy, kẻ thì lại lao động cả năm đến tối mà không được hưởng chút "thừa" nào. Địa vị của một giai cấp nào tự thành ý thức riêng giai cấp ấy. Sự đó là lẽ thường; ở trong vũ trụ cái gì cũng có nguyên nhân, chứ không bao giờ "ở dưới đất mà mọc ra". Địa vị khác hẳn của các giai cấp bắt họ phải xung đột, tranh chấp cùng nhau nhiều khi đến chết. Vậy một xã hội có giai cấp phải làm sao mới sống được, mới không chết ngột trong cuộc phấn đấu của các

Lời nói cũng có đều nên tránh, không nói ngay ra, như nói "đi là đi" thì nên báo trước con đi "đi tiêu" "đi ngoài" v. v., và trong khi đồng người thì lại báo cha mẹ mà nói nhỏ nhỏ, đừng cho người ta nghe (ngay vì nghe mà sinh ghen). Đó tuy việc nhỏ, song cũng xem được sự lừa hóa trong gia đình. Thường thấy một đời nhà dưng có khách đông mà trẻ con là lớn: Tôi là, tôi đi là, tuy là trẻ con không biết gì, song cũng là lời lẽ cha mẹ không biết dạy.

(Còn nữa)

QUAN RẤT THANH-LIỆM

Ông PHAN ĐÔNG-ÍCH mới đến nhận chức Tri phủ ở Phủ Mới Hòa, theo tục lệ thường dân xã mà rưng rưng, chờ đón hay đem hoa mừng Ngài. Ngài liền cử nhóm lý hào cả ở tại phủ mà hỏi rằng: "Cáo anh có ông thành, tôi xin cảm ơn, nhưng tôi không có anh đem lễ ấy về, học tôi không muốn lấy của dân, rưng rưng không biết uống, anh ta không quen được. Các anh có lòng mừng tôi, thì nên lấy một vật gì tôi có thể dùng được, lại thông - dụng cho cả mọi người lại ich cho kinh - tế nước nhà, lại mua rẻ tiền, cho các anh ít tiền, thế thì tôi vui lòng mà nhận lễ". Dân xã kéo nhau đem lễ về, vừa đi đến PHỔ QUÁ ở VINH chợt thấy BỘI NAM-ĐÔNG-ÍCH CÔNG-THƯƠNG bệ bản nước mắm chài để hàng v. ngon, chế tạo sạch sẽ, nguyên chất có mùi thơm vị thơm, giá rẻ, đều rẻ như mua một người một chai đem đi qua. Quan nhận lễ ngay, và khen sơ lừng đều là người sáng ý, và biết dùng lợi-hóa. Quan đưa đến lễ thông tương đãi và vui mừng lắm.

NỮC-NAM-ĐÔNG-ÍCH có bản phần nhiều ở đại-mại các tỉnh TRUNG-KỲ và BẮC-KỲ

Cũng có bán các kiểu mìn (màng) làm theo kiểu nhật-bản, xếp rất gọn, rất nhẹ nhàng, dùng đi đường hay đường trên cấp cụ cho khách nghỉ lại thật là tiện.

NAM ĐÔNG-ÍCH CÔNG-THƯƠNG-HỘI
VINH Rue Maréchal Foch
THANH HÓA 47 Quai des Pottiers
HANOI 9 Route de Huế

NƯỚC-MẮM SẮC-ĐÀU của HỘI ĐỒNG-LÝ THƯƠNG-CỤC QUẢNG-BÌNH
Giá mỗi lít 15.000\$00 - Tổng cục ở Đông-hải - Bán buôn và bán lẻ
Thư và liên lạc cho các ngài có gởi cho: H. TRẦN KHẮT-VÂN Đông-hải

AI về NHAI-LÝ cũng cần, xem sao mà mua một số ít. Đây là của Hội Quảng-Bình. Cần ngon lắm người có mình với ta.

Mã. Đình-Hy coi sóc các việc làm lại xưởng. Lương-thị Sâm cai quản. Trần nhứt-Tên thay mặt hội ở trong ngoài.

Tên hội: BẮC-KỲ (HAI-THỨ LẦN) 70 Rue des Pottiers Hanoi
Mã: THUẬN-LONG Hoa-Sơn-Làng Huế.

giải cấp? Mà xã hội có giải cấp trên lịch sử ta thường thấy; vậy thế nào cũng có một điều kiện cần bản gì làm cho xã-hội ấy có thể sống, thế nào cũng có một cái dây liên lạc nó ràng buộc các giai cấp lại thì xã-hội mới khỏi đổ nát ngay. Cái dây ấy tức là quyền lực quốc-gia

Quyền lực quốc gia không phải là tờ chức thế nào cũng được, mà lại do giai cấp thống trị tờ chức nên. Quốc gia là một cái lợi ích của giai cấp ấy dùng mà phục chế các giai cấp khác, khi thì dùng võ lực mà đàn áp, khi thì dùng những dây "xích" tinh thần mà ràng buộc.

Xét qua một điểm khác. Quốc gia bao quát cả mấy triệu người một xứ. Quốc-gia tờ chức cần phải có người giúp việc, chức viên, binh-liên, quân-quan, nhà pháp-luật, bộ-trưởng, tướng sáy v. v. Quốc-gia gồm rất nhiều hạng người, đẹp dần dần đi nhau. Trong cách sắp đặt quốc-gia theo lối sắp đặt trong trường sinh sản mà thay đổi. Để có người nói rằng quyền quốc gia tức như một tấm gương, dóm vào trong tấm gương ấy thấy rõ những quan hệ sinh sản trong một xã-hội nhất định. Đời nay, giai cấp hữu sản cầm quyền. Trong một xưởng thợ, có anh chủ và giai cấp hữu sản, anh quản-ly cũng gần một bọn với chủ, mấy nhà kỹ sư và giai cấp trung đẳng (bọn trí thức), rồi dưới chốt có thợ thuyền. Ở trong quốc gia, tờ chức nét nét đều giống hệt với cách tờ chức trong công trường. Tổng-thống, bộ-trưởng, tướng sáy thì lựa chọn trong giai cấp hữu sản. Bọn chức viên đều thuộc về trung đẳng xã-hội, đến như binh-liên và bọn chức viên nhỏ thì về phần giai cấp thợ thuyền.

Xét đến những điều chi tiết, thì có chỗ xé xít, nhưng đại khái thì nào cũng vậy. Đó, là nói về mặt "sinh sản".

Về mặt "động", khi nào trong chế độ sinh sản có thay đổi, thì cách tờ chức quốc gia mới thay đổi. Trong xã-hội có cách mệnh

thì sự biến cách nói trên mới xảy ra; mà nếu trong trường kính (sinh sản) không có điều gì thay đổi thì không sao có cách mệnh được. (Còn nữa) Quang-Phong

SỞ ĐIỆN-BẢO NHÀ-BÌNH Ở HANOI

Cần dùng nhiều người Annam, tinh nguyên ở lính trong 6 năm, hay là 5 năm, để chuyên nghề học mà làm việc, hay là để đi tra máy trong số Vô-tuyến-điện này.

Hễ ai có học lực khá, theo học được một lớp với người Tây, sau thì sẽ được cấp - bằng Vô-tuyến-điện (Brevet de Radio-télégraphiste), thì chắc được sự danh giá ích lợi chẳng kém gì người Tây.

Nếu ai tinh nguyên vào số Vô-tuyến-điện thì phải đi tư-cách như sau này: ở trên 20 tuổi. Biết đọc, biết viết, hiểu được, nói tiếng tây cho đúng, biết toán pháp và đặc lượng v.

AI bằng lòng thì viết đơn gởi cho Monsieur le Capitaine Commandant la Télégraphie militaire à Hanoi, hay là đến trình diện nơi số Tuyển-binh Annam ở Tourane (Section de Recrutement Indigène à Tourane) cũng được.

Capitaine FERRUT.

CÁO BẠCH

LIÊN-THÀNH công-ty kinh - cáo cùng các cũ-đồng hay rằng: chiếu theo quyết-nghị Hội-đồng Quản-Lý nhóm ngày 26 Décembre 1929 tại P. an-thiết định đến ngày 20 Janvier 1930 tức 21 tháng chạp năm Kỷ-Ty sẽ khởi sự phát tiền lời cho các cũ-đồng về khóa 1927 tại Liên-Thành Saigon, Phan-thiết và Miên. Vậy có lời báo - cáo để các cũ-đồng biết, ai cần tiền đâu thì đến đó mà lãnh và xin nhớ phải đem có phiếu theo định đóng dấu chữ PHẬT (payé).

LIÊN-THÀNH công-ty

CÁO-BẠCH

PHI SOCIÉTÉ FONCIÈRE DU TONKIN ET DE L'ANNAM (địa sản) là một Hội lập theo thể thức của pháp luật, vốn mười triệu quan tiền mới thành lập tại Hanoi, có lời kêu gọi đồng nhân biết rằng kể từ ngày 22 Juien Âm-Hội khai-trương tại nhà số 15 phố Henri Rivière (nhà Hôtel Métropole). Hội-Sở cũng ở đây.

Hội giao-dịch hết thảy những việc thuộc về bất-động-sản, như là mua bán, đặt trước, cầm cố cũng là quản có những điều địa gia có trong toàn hạt xứ Bắc-kỳ và các tỉnh phía Bắc Trung-kỳ cho đến hết địa-phần của Hà (Tourane).

Chủ quyền giao-dịch mọi việc này, Bản Hội đã phó thác cho ông LESTERLIN là nguyên công-tục, nay về tri-ét, mà mấy năm gần đây cũng đã trải coi qua những việc địa gia có ở trong xứ này. Trước ông thì có quan kỹ-sư huân-tri LACOLLONGE đã coi sóc về mọi việc chuyên-môn.

AI CÓ TRẺ EM MẮC PHẢI BỆNH HO NÊN CHÚ Ý ĐẾN

TIÊU-NHI CHÌ-KHAI THỦY

Thuốc nước này chuyên trị về trẻ con độ vài tháng cho tới 3, 4 tuổi, bất cứ mới ho, hay ho đã lâu, ho ra rãi, ra máu, đờm trắng, vàng, hoặc ho khan, dùng đến thuốc này, ho nặng đến đâu cũng liền thấy kiến hiệu ngay. Thật là một thứ thuốc cấp cứu trẻ con thần thế yếu ớt trong khi hoạn nạn vậy.

mỗi lọ ..... 0\$40

Bán được - phòng và các nơi đại - lý đều có sách thuốc miễn

ĐẠI-QUANG DU'ỢC-PHÒNG

46 B' Tông-dục-Phuong CHOLON - 47 phố hàng đường HANOI

CÁC NGÀI ĐI XA HOẶC Ở NHÀ LÚC NÀO TRONG NGƯỜI CŨNG NÊN CÓ

DẦU ĐẠI-QUANG

Chuyên trị rức đầu, đau bụng, sốt nóng, sốt rét, ngã nước, đi rửa, nôn mửa, ngạt mũi, hắt hơi, ngời đầu áp xe, say sòng, say gió, ăn uống không tiêu, gặp bệnh thời-khí bất chất, lấy dầu này vừa uống vừa xoa độ ít lâu thì sẽ khỏi ngay, thật là một thứ dầu rất hay không đâu bì kịp.

Nguyên giá mỗi lọ ..... 0\$25

Hiện giờ bán giảm giá là ..... 0\$20

Bán được - phòng và các nơi đại - lý đều có sách thuốc miễn

ĐẠI-QUANG DU'ỢC-PHÒNG

46 B' Tông-dục-Phuong CHOLON - 47 phố hàng đường HANOI

VIỆC THẾ GIỚI

A-ĐÔNG

TRUNG HOA

Tình hình Hô-Nam
Cố Thủ Tướng-cảng rằng: Diêm-ti-hi Sơn đã sang Trích-anh, các quân đội Nam-binh đều theo mệnh lệnh của Diêm nhưng cũng còn một phái không phe Diêm mà chịu sự của Dương-Kiệt làm tăng sự phức tạp.

Quân Dương-sinh-Trí có một toán lính và phái Tây chấp hành ở Tây-Sắc. Lại có tin đồn Dương-triêu nguyên tổ chức tuấn-dương, quân thì theo Diêm-ti-hi Sơn.

Nghe tin Tướng-giới-Thạch lại chịu giữ chính-đạo « đối ngoại » nghĩa là gây sự với nước ngoài để cho trong nước người ở nhà trong nước để đưa-dinh Lương-tinh-Vệ sang Thượng-Hải để liên-lạc với các lãnh-tạ miền Bắc.

Cố Thủ Tướng nói rằng: Công-tính-Vệ sắp công các yếu nhân phái Tây là bọn Cồ-mang-Dư, Trần-công-Bân, Trần-thu-Nhân, Vương-pháp-Châu, Phan-vân-Siêu sang Thượng-Hải; và địa-bạo Diêm-ti-hi-Sơn, Trương-học-Lương, Dương-sinh-Trí và Trần-diệu-Nguyên phải đại-diễn sang Thượng-hải để bàn về cách đối phó thời cục ngày nay.

Quân Tả-xuyến lại chức lớn
Ngô-bội-Phu

Cố Thủ Tướng cuộc hội nghị của các tướng Tả-xuyến là bọn Quách-bân-Nhân, Đặng-Tích-Hàn vừa họp ở Toại-anh mới rồi, mọi người đều ủng hộ Thủ Tướng-Phan để chỉ quân đánh Vũ-Hân.

Tin quân Trương phát Khẩu
Quân Trương-phát-Khẩu do mặt Quách-Hàn lại về Liễu-châu, khi-giới và lương lương không khuyết phép, tình hình rất nguy khốn. Hiện hai đạo quân ở và ở Lê-Phủ đánh nhau liên-chiến để giữ quyết Quách-mộ cho được triệt để. Ở vùng Liễu-châu sẽ có trận chiến-tranh dữ dội.

Về việc lãnh-sự tại phần

Bản đáp từ của nước Anh
Sau khi tiếp được tin Trung-Hoa bỏ quyền lãnh-sự tại phần, Ngoại-trưởng Anh có thư cho Công-sứ Trung-Hoa là Thủ-triệu-Cơ một tờ chiếu-bội nói rằng: « Về việc quyền lãnh-sự tại phần Anh đã từ bỏ đến đây hai nước Trung, Anh đã từng mở cuộc đàm-phán. Chỉ vì Trung-Hoa lại có nói loạn, Công-sứ Lam-Tân không thể sang Nam-kinh được, nên cuộc đàm-phán đó lại phải tạm đình theo như ý kiến của Thủ Tướng này thì Anh phải do hai nước có quan hệ, lấy tình thân thiện mà bàn kỹ với nhau để mong triệt để một cách nào đó thì mới có thể được, thế mà cuộc đàm-phán lại bị trở ngại mà đình chỉ, thì thật đáng tiếc. Chính phủ Trung-quốc phải biết rằng: những quyền lợi của người Anh ở Trung-Hoa, toàn là do công phu theo đuổi điếu-ước Trung-Anh mà được, nên các quyền lợi ấy nhất định bị xâm phạm, thì chính phủ Anh quyết không có thể bỏ cái trách nhiệm lớn lao của mình, mà kết quả tất đến đời đời mãi mãi, vấn đề lấy công không giải quyết được Chính-phủ Anh vì muốn giữ trọn cái tình thân thiện của hai nước, nên xin vâng theo theo cách dàn xếp bắt đầu từ ngày 1 tháng 1 này trở đi là thời kỳ thực hành cải nguyên tắc ấy, đồng thời lại mong cho Trung-hoa sớm giải quyết xong việc nội loạn để hai nước ta sẽ có cơ hội mở cuộc đàm-phán với nhau ».

Thủ-triệu-Cơ trả lời lại rằng: « Nước Anh hiện đang tranh với Trung-Hoa như vậy, Chính-phủ Trung-Hoa rất lấy làm cảm-kích. Tôi tin rằng: nếu lời tuyên ngôn công của ở tình thân ái mà nói ra Chính-phủ Anh tất không phản đối ».

Nước Mỹ cho là một cách nói lấy thể diện
Nghe tin này vì Công-sứ Ngô-triêu-Khu có nói với Chính-phủ Mỹ rằng: về việc bỏ quyền lãnh-sự tại phần này không phải là sự đòi riêng với một nước nào, mà chính là một sự tuyên bố chính-sách của Chính-phủ Nam-kinh đó ». Người Mỹ cho lời nói của Ng. không qua là một lời nói để giữ thể diện địa vị.

(Dịch báo Tân)

AU-MỸ

Hội nghị La Haye lần thứ hai
(Tin Paris ngày 4 Janvier)

Hội nghị khai mạc.
Hội nghị La Haye lần thứ hai đã khai mạc ngày 4 Janvier. Không khí hội nghị này có vẻ lạc quan hơn kỳ trước nhiều. Hội nghị chỉ một hội đồng để xét vấn đề bồi thường nước Đức và một hội đồng để xét vấn đề bồi thường các nước Đông-Xu. Hội đồng trước do ông Jasper làm hội trưởng, hội đồng sau do ông Loucheur làm hội trưởng. (Arip)

Nói về hòa ước Mỹ-Đức
(Tin Berlin ngày 5 Janvier)
Người ta cho rằng Hòa-ước Mỹ-Đức ký ngày 20 decembre về bồi khoản của Đức phải trả cho Mỹ là làm mất cả

quyền chủ-tại trong khi nước Đức đòi với các nước khác không theo y như chương trình Young

Các tay chính trị ở Berlin lại mong rằng các nước kia sẽ theo chương nước Mỹ.

(Impartial)

Nước Đức đòi bồi thường chế tài
(Tin Bruxelles ngày 4 Janvier)
Cố Thủ Tướng La Haye rằng đại biểu Đức chế tài trong bồi thường chế tài, không chịu thừa nhận quyền lợi và các chi phí ra một tòa án riêng để phân xử khi có chuyện bồi thường xảy ra trong các nước có liên hệ.

Vấn đề bồi thường
(Tin La Haye ngày 6 Janvier)

Có sáu nước đòi bồi thường chế tài bồi thường cho xong. Đức thì yêu cầu để cuối mỗi tháng thì mới trả bồi thường; đại biểu các nước đòi bồi thường 15 mỗi tháng.

Báo hộ Chương trình Young
Hai ông Tardieu và Briand có nói chuyện với mấy ông Curlius, Moldenhauer và Wirth về việc phòng ngự những sự cơ cấu không ngờ của nước Đức đối với chương trình Young.

Không lạc quan gì hơn kỳ trước
(Tin La Haye ngày 7 Janvier)

Đại biểu Đức là Curlius và Moldenhauer không chịu thừa nhận các ý kiến của đại biểu các nước; hai ông ấy tuyên bố rằng mình không phải đến La Haye mà vắng lời các đại biểu các nước mà đến để tính toán những việc liên hệ của mình. Thế là tin nói rằng không khi kỳ bồi thường này có vẻ êm đềm lạc quan hơn kỳ bồi thường trước là không đúng.

Ông Moldenhauer không nhận cách trả bồi thường

Các đại biểu các nước đòi bồi thường trả bồi thường mỗi tháng, sau ông Moldenhauer không chịu nhận.

Ông Snowden tuyên bố không nhượng bộ

Ông Snowden tuyên bố không chịu nhượng bộ chút nào hết. Ông Tardieu cũng vậy. Ông này đọc lại các khoản trong chương trình Young rồi tuyên bố rằng nước Pháp không chịu để cho nước Đức được những điều kiện lợi hại trái với chương trình Young.

Thái độ Tardieu
(Tin La Haye 8 Janvier)

Trong kỳ hội đồng chính thứ ba ông Tardieu có tuyên ngôn với các đại biểu nước Đức rằng:

« Chúng tôi ai cũng rất tin lời giao kèo của các quan Thượng-thư nước Đức. Dầu thế mặc lòng, chúng tôi vẫn phải tự lại càng rõ ra cái tình hình bối rối bấy nhiêu. Các ông bảo chúng tôi phải tin lòng các ông nhưng hình như các ông không tin chúng tôi ».

Các ông nói rằng công nhận chương trình Young, nhưng mỗi lần cứ định rõ ràng các điều khoản trong chương trình thì các ông lại không nhận.

Một cái thái độ đáng ngờ như thế khiến cho chúng tôi phải nghĩ rằng các ông không thích điều đình Nay mai chắc vẫn sẽ nảy lên sao cũng phải giải quyết, tôi mong rằng sẽ giải quyết được ngay bây giờ thì hơn ».

Phòng ngự những cuộc bạo động của phái vô chính phủ
(Tin La Haye ngày 8 Janvier)

Vì cuộc bạo động của phái vô chính phủ sắp đặt để hai các đại biểu Ý-đại-đại-đại dự hội nghị La Haye phải lộ nạn chính phủ Hà-lan phải lo phòng ngự rất nghiêm ngặt. Lịch cảnh sát rất ra không biết bao nhiêu, kẻ bện dõn-linh, người, bện dõn thường canh giữ chỗ Birnenhof và chỗ đại biểu Ý-đại-đại-đại, chỗ này canh phòng rất hơn hết. Các đường xe lửa, các đường cái đến chỗ nhóm hội nghị La Haye cũng canh phòng kỹ lưỡng.

PHÁP

Định công
(Tin Paris ngày 8 Janvier)

Công nhân ở ở phát hành ở Quen báo ở Paris đều đình công để yêu cầu tăng thêm tiền lương. Nhưng sau ba giờ đình công thì trở lại làm như thường. (Arip)

ĐỨC

Cuộc biểu tình công-sân
(Tin Berlin ngày 8 Janvier)

Tại hội đồng địa phương ở Berlin, đảng công-sân biểu tình một cách kịch liệt, ngăn trở cả các công việc nên hội đồng chưa bàn tính gì được mà chia, phải bỏ mặc lập tức. (Arip)

Sáo rất đẹp, dùng làm màn cửa hay để treo trước bàn-thờ. Làm bằng thủy tinh, kính, nhôm ở giữa có cảnh hoa hay là chữ.

STORE TOURANAIS
Số 33 A
đến 5300.
Quí ngài
muốn bỏ
ngang, bỏ dài
bao nhiêu, xin
viết thư thường
lượng với ông
LÝ-XUÂN-HÒA
Rue Đỗ-Hữu-Vị - TOURAIN

Muốn biết những việc hay, việc mới, việc lạ, của dân-bà nước ta, nên xem quyển
NAM-QUỐC NỮ-LƯU
南國女流
của ông S/Ư-CUÔNG soạn
có bán tại nhà báo TIẾNG-DAN, và hàng sách các nơi.

HÀNG THUỐC NORMALE
L. SARREAU
LÀ HÀNG THUỐC ĐANG
« TIN-CẬY » HƠN HẾT
Vi thuốc bán rất Tinh-khiết và Hảo-hạng;
Ở xa mua thuốc thì gửi mau mail và kỹ-lượng;
Catalogue y-được. Bác-sĩ RUDY gửi cho không.
Xin hỏi lại:
N° 118-128 rue Catina SAIGON

MAGASIN DE SOIERIES
TÂN LỢI
188-140, B' Tổng-dốc-Phường (CHOLON)
Bản-hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là: lenh, xuyên, trứ, cấn-nhung, cấn-châu v... Hàng thiết tốt, thiết bền, hàng nhuộm đen mực đen rất không hề sợ phai trở. Bán lẻ đủ các thứ hàng Bombay, hàng Nhật-hòn v... Khẩu độ đầu rớt và theo nhiều kiểu, nhiều màu thời đẹp.
Trở bán sỉ và lẻ đủ các thứ màu nhuộm của Tây hiệu "Teinture Ideale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.
Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bản-hiệu chế-tạo chẳng khác nào biscuits melanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0.75 lại bồi-hiền mua sỉ có hàng-hồng.
Bản-hiệu buôn bán đủ mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.
Ở xa xin viết thư thường-ugh.
TÂN LỢI
188-140, B' Tổng-dốc-Phường Cholon

BAC-NINH
Bệnh quý đã có thuốc tiên!!
Nếu ai mắc phải bệnh LẬU hay TÌM-LÀ mà đã uống thuốc khắp nơi rồi mà vẫn không khỏi, hay bị LẬU nặng nề nghĩa là trong người bạn giờ này một thứ độc uẩn rêu vào thì tăng ngày đó có thể đến nước khác, hay TÌM-LÀ khắt khe mà gặp ở trong máu của mình thì tăng ngày đó có thể đến nước khác, hay TÌM-LÀ khắt khe mà gặp ở trong máu của mình thì tăng ngày đó có thể đến nước khác...
TIẾNG ĐỒN VANG
Giấy AN-THÀNH vừa đẹp, vừa tốt, ở đâu?
37 Phố hàng Đào HANOI

TIẾNG ĐỒN VANG
Giấy AN-THÀNH vừa đẹp, vừa tốt, ở đâu?
37 Phố hàng Đào HANOI

Số 33 A
đến 5300.
Quí ngài
muốn bỏ
ngang, bỏ dài
bao nhiêu, xin
viết thư thường
lượng với ông
LÝ-XUÂN-HÒA
Rue Đỗ-Hữu-Vị - TOURAIN

CẢM MỐI TÌNH MỘT ÔNG ĐẠI-LÝ
Bản Hiệu cảm mối tình một ông ĐẠI-LÝ để nhận ảnh TRANG-ME-V. Ngài nào muốn làm Đại-lý thì xin viết thư ngay cho HIỆU HƯƠNG-KY PHOTO HANOI để thương lượng.

CÓ RỒI, MỜI ĐÉN
Bấy lâu các ngài mong mỏi nghe tiếng ca có BA-XUAN, nổi danh ở Nam-kỳ, nay địa ĐÉKA có rồi, xin mời đến nghe thử.
Hay lắm, hay lắm!
Điện vui thật vui, điệu luda thật luda! Có BA-XUAN ca rất tài tình, có nhiều bài nghe phải mê lòng.
MAU MAU, KÈO LẠI HẾT.
Mới lại nhiều thì mới của Nghĩa-Hiệp Ban, Phước-Cương, Tân - Thịnh, Chansons - roll - gleuses tiếng Annam và Latin, đĩa Cười, nhạc và hát Tây, Cao-mên vãn vãn.

Lung trời phụng múa tiên sa
Vi nghe đĩa hát Bela nào nũng

CHANSON-ORIENT
Kề cửa Thượng-Tử
Ở các tỉnh mua buôn hoặc mua, xin viết thư cho:
Mme RICHARD "Chanson-Orient" Rue de la Citadelle - HUE

NAM-KY
THÀNH-CÔNG: BẮC-THÀNH-DƯỢC?
(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8)
Trừ-là, Bỏ-huyết, Giải-lao, Ngô-lâm, Hóa-dâm, Bỏ-là, Tân-ban, Cắp-cứu
Của hiệu TẠO-NHON-ĐƯỜNG N. 4 Rue de la Gare HOCMON
Tế cấp thành-công bắc-thành-dược!
CÓ làm thì thuốc hay cứu giúp nhiều bệnh đã được THÀNH-CÔNG nêu gọi là Thành-công bắc-thành-dược:
1. **THÂN-HIỆU-TÈ-BẠI-HOÀN**: Kinh cáo tam-kỳ đồng báo ai mắc bệnh phong tê, bại liệt, nhức mỏi thể nào, hoặc đàn bà đẻ mà tê bại, hãy mau mau gọi thư đến Bản hiệu Tào-Nhon-Đường Hócmon kịp lấy thuốc trừ tê mà uống thì ít được mệnh giá mỗi hộp là 1.500. Vì như có kẻ nguời ăn không tiêu mà uống lấy bệnh tê thì lập tức viết thư đến Bản-hiệu vai lòng gửi thuốc cho không (QUYẾT PẮT THỰC NGON).
2. **SỈ-LAO BỒ-TANG-HOÀN**: Là thứ bổ tinh thần cho quí ông, quí thầy, và quí học sinh bổ phổi trừ ho, tức ngực đau lưng hoặc di-tinh cũng làm việc mệt mỏi bổ lao giá trị... thường dùng thì được ích lợi đời đời, giá mỗi hộp là 1.500.
3. **ĐIỀU-KINH BẠCH-ĐẠI-HOÀN**: Quí bà, quí cô, đang bổ huyết, điều kinh và trừ bạch đới hạ, trừ say xêm hết tất ruột hết nhức mỏi, dùng thuốc này thì được tươi nhuận da thịt rất thật hay, mỗi hộp giá là 1.500.
4. **NGỒ LÂM BẠCH-TRƯỚC-TÂN**: Trị về chứng đau lâu kim thời, thuốc về bệnh ngổ-lâm hoặc lâu hoặc mau, dùng thì rất đúng hay, mỗi 10 bao giá là 2.500.
5. **HÓA-ĐÀM CHỈ-KHAI-TÂN**: Chủ trị về các chứng ho rất lâu hoặc ho, mỗi 10 bao giá là 1.500, có thứ thuốc hoàn ho về phổi ho huyết hoặc ho phong ho sảng hậu 12 hoàn giá 1.500.
6. **BỒ-TÀ HOÀN**: Thứ này tục danh THUẬN-QUYÊN-TÈ để dùng xở các chứng độc và dâm độc, làm cho thanh trường giải uất, trừ các chứng đau bụng lâu năm, hoặc da vàng chồi nước, mỗi chục 10 bao giá 2.500.
7. **THANH-NHIỆT GIẢI-BAN-TÂN**: Chủ trị về nam phụ lữ lữ các chứng bệnh chần tích nhiệt hậu hoặc cơn sốt đỏ mồi đầu tích-nhiệt mỗi 10 bao giá 1.500.
8. **ĐOAN-DƯƠNG CẤP-CỨU-HOÀN**: chủ trị về nam phụ đương mương nam đương nam để trị các chứng cấp cứu như là: thổ tả, cúm mùa, thổ khí, dịch hạch nóng lạnh nhức đầu, khi lên non lúc xuống biển, đi m theo hộ thân, giá mỗi hộp 1.500.
B-H sản có **LÃO-THỰC ĐỊA** cứu chứng cầu sùi mỗi lượng 1.500 và **LỘC GIÁC GIAO** cứu kỹ lưỡng thường hảo hạng để làm về hoặc ho thổ huyết đương thạ mà uống bổ, mỗi lượng 1.500.
Thứ quý vi đồng bào, Tạm thứ thuốc nói trên đây, toàn là tinh chất cao lượng phong vi của bon hiệu tinh chế. TÍNH qui có qui quý đương mà bổ đương thì ít được đương đương qui-thể, thấy linh nghiệm, CHẶNG HỀ SAI.
Cách gói mua thuốc, thơ hoặc mandat thì để:
Monsieur **TRƯƠNG-MINH-Y**, Directeur **TẠO-NHON-ĐƯỜNG**
N° 4 Rue de la gare **HOCMON** Giadinh
Quí ngài có mua các thứ thuốc nói trên đây, xin nhờ mua mandat gửi trước, thì tiền cước về phần BỒN-HIỆU.
Muốn đến Bản hiệu do ngang bên xe lửa để.
Bắc Thành Dược của nước nhà, xin đồng-bào lấy lòng huệ cố.
Giúp nhau thành-dược nước nhà?
Trước lo quyền lợi, sau là vệ sanh.
Kinh Đồng-bào ở Trung Bắc nước cũn đương bắc-thành-dược, xin do nơi
Maison **TẠO-V. LONG** 22, Rue des Médicaments - HANOI
LÊ-NAM HUNG Commerçant, Rue Gia-Long - PHANTHIEP

CUNG-TỤNG LƯƠNG-Y
Monsieur le Directeur de la Pharmacie Sino-Annamite
MỘNG-LƯƠNG-DƯƠNG n° 80 rue Dalngai Soctrang
Kính ngài,
Chúng tôi lấy làm hạnh, vừa đây có tiếp được hai hộp thuốc thiên thời hiện là « TÈ-CHUNG-TẮT-THANG-HOÀN » của Ngài gửi đến cho không, chưa mấy ngày thì đã cứu được hai người đàn bà, và một người đàn ông, tuổi ngoài bảy mươi, đều khiếm chất cả, cũng chỉ vì bị bệnh Thận-khí « le-mor » mà sanh ra.
Xem thế mới biết Thận-dược nước nhà, có một hiệu thuốc được tầm lòng quí-hóa của Ngài đối với đồng-bào chưa đầy nhiệt huyết, đầy công nghĩa-cần, cần ra được phương thuốc hay, mà lại sẵn cả tài-bi để ba bốn năm nay, há anh-em xa gần, ai cần dùng đến, Ngài với gửi tới cho ngay.
Cộng-độc! Cộng-độc! Cộng-độc! Cộng-độc! Cộng-độc! Cộng-độc! Cộng-độc! Cộng-độc! Cộng-độc! Cộng-độc!
Chúng tôi rất cảm ơn Ngài, và nhất là mong cho Ngài càng ngày càng thêm phước-quả, kỳ là chúng tôi vai mừng làm lắm.
Đồng kính bái
CAO-DẬT-LAM, NGUYỄN-VIÊN, ĐIỆN, QUANG, MINH, HÀ-TINH

